Financira
Evropska unija

EMN
Evropska migracijska mreža
SLOVENIJA

Alternative nastanitvi prosilcev za mednarodno zaščito

Informator Evropske migracijske mreže

Maj 2026

IZJAVA O OMEJITVI ODGOVORNOSTI

Ta informator je pripravila Evropska migracijska mreža (EMN), ki jo sestavljajo **nacionalne kontaktne točke EMN (NKT EMN)** v državah članicah EMN (države članice EU razen Danske) in državah opazovalkah EMN (NO, GE, MD, UA, ME, AM, RS, MK, AL) ter Evropska komisija, podpira pa jo ponudnik storitev EMN.

Informator ne odraža nujno mnenj in stališč Evropske komisije, ponudnika storitev EMN ali NKT EMN, njegove ugotovitve pa jih ne zavezujejo. Evropska komisija, ponudnik storitev EMN in NKT EMN nikakor niso odgovorni za kakršno koli uporabo vsebovanih informacij.

POJASNILO

Informator je bil pripravljen na podlagi nacionalnih prispevkov 24 NKT EMN (AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, NL, PL, SE, SI, SK in NO, RS), zbranih na podlagi *ad hoc* poizvedb, ki so jih razvile NKT EMN, da se zagotovi čim večja primerljivost. Informacije v tem informatorju se nanašajo na stanje v zgoraj navedenih državah članicah in državah opazovalkah EMN do oktobra 2025.

Dodatne informacije iz Irske iz novembra 2025 so bile vključene v opombo 17, saj so pomembne za razpravo.

Statistični podatki so bili pridobljeni od Eurostata, državnih organov in iz drugih (nacionalnih) podatkovnih zbirk.

OBJAVLJENO

Maj 2026

Evropska migracijska mreža (EMN), »Alternative nastanitvi v naravi za prosilce za mednarodno zaščito – informator EMN«

VEČ INFORMACIJ

Spletno mesto EMN: **http://ec.europa.eu/emn**
Stran EMN LinkedIn: **https://www.linkedin.com/company/european-migration-network**
network EMN X account: **https://twitter.com/emnmigration**
EMN YouTube: **https://www.youtube.com/@EMNMigration**

Ikone je oblikovalo podjetje **Freepik** na spletnih mestih **www.flaticon.com** in **vecteezy.com.**
Naslovnica: **iStockphoto**

KAZALO

1 KLJUČNI POUDARKI 4

2 UVOD 4

3 ALTERNATIVE NASTANITVI V NARAVI 5

3.1 Pogoji za izvajanje alternativ nastanitvi v naravi 6
3.2 Določitev višine finančnega dodatka za stanovanje 7

4 IZZIVI IN DOBRE PRAKSE 8

5 ZAGOTAVLJANJE OBVEZNEGA IZVAJANJA STORITEV 9

6 SISTEMI, KI SE UPORABLJAJO ZA SPREMLJANJE PROSILCEV PRI ALTERNATIVAH NASTANITVI V NARAVI 10

1 KLJUČNI POUDARKI

- Pet držav članic Evropske migracijske mreže (EMN) je v obdobju poročanja (od januarja 2020 do oktobra 2025) poročalo o uvedbi finančnih nadomestil kot alternative nastanitvi.[1] Ta pomoč se je uporabljala bodisi kot stalni del sistema za sprejem bodisi kot izredni ukrep v obdobjih velikega pritiska na sprejemne centre. Nemčija je poročala, da je v izjemnih primerih za kritje stroškov nastanitve uporabljala finančno pomoč, odvisno od posameznih potreb in po presoji zveznih dežel.
- V državah članicah in državah opazovalkah mreže EMN, ki zagotavljajo finančno pomoč kot alternativo nastanitvi v naravi, je bila upravičenost pogosto povezana z upravnimi zahtevami (npr. uradnim sprejetjem ponudbe za sprejem), ocenami ranljivosti ali omejitvami sprejemnih zmogljivosti.
- Pri določanju višine finančnih nadomestil za kritje stroškov nastanitve sta bila ugotovljena dva različna načina: sistemi s fiksnimi nacionalnimi stopnjami in stopnje, določene na lokalni ravni.
- Vse države članice in države opazovalke v mreži EMN, ki izvajajo alternative nastanitvi v naravi, so poročale tudi o sistemih, ki prosilcem zagotavljajo dostop do osnovnih storitev, kot so pravna podpora, psihološka pomoč in zdravstvena oskrba.
- Države članice in države opazovalke v mreži EMN, ki poznajo alternative sistemom nastanitve v naravi, so poročale o natančno določenih ukrepih za podporo prosilcem s posebnimi potrebami glede sprejema. V večini primerov so bili mladoletniki brez spremstva izrecno izključeni iz alternativ sistemom nastanitve v naravi.
- Avstrija, Francija in Poljska so poročale o mehanizmih za spremljanje prosilcev za mednarodno zaščito v okviru alternativ sistemom nastanitve v naravi. Čeprav ti mehanizmi niso nujno namenjeni izključno prosilcem, ki bivajo v zasebnih nastanitvah, lahko omogočajo nadzor in zagotavljajo ocenjevanje nadaljnje upravičenosti do finančne pomoči za kritje stroškov nastanitve. Na Cipru in Irskem temeljijo na obveznosti prosilcev, da skrbijo za posodabljanje svojih podatkov, medtem ko lokalne oblasti v Nemčiji spremljajo prosilce, vključene v sheme alternativ nastanitvi v naravi.

2 UVOD

Direktiva 2013/33/EU (prenovljena Direktiva o pogojih sprejema)[2] določa merila za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito v državah članicah Evropske unije (EU). Sprejemne pogoje določa kot »celovit sklop ukrepov, ki jih države članice zagotavljajo prosilcem«, vključno z materialnimi pogoji za sprejem, kot je nastanitev. Določa tudi možnost, da se taki materialni pogoji za sprejem zagotavljajo »v naravi ali kot finančna pomoč ali kot kuponi ali kombinacija vseh treh, ter dodatek za dnevne izdatke«.

Za države članice, ki se odločijo, da bodo materialne pogoje za sprejem (kot je nastanitev) zagotovile v obliki finančne pomoči ali kuponov, prenovljena Direktiva o pogojih za sprejem iz leta 2013 vsebuje podrobnejša navodila o določanju višine pomoči, ki zagotavlja ustrezni standard. Ta določa, da »kadar države članice zagotovijo materialne pogoje za sprejem v obliki finančne pomoči ali kuponov, se njihov znesek določi na podlagi ravni, ki jo (jih) zadevna država članica določi z zakonom ali v praksi, da se državljanom zagotovi ustrezen življenjski standard«. Državam članicam omogoča tudi, da »lahko glede tega zagotovijo manj ugodno obravnavo v primerjavi z državljani, zlasti kadar se materialna pomoč delno zagotovi v naravi ali kadar je namen te(h) ravni, ki se uporablja(jo) za državljane, zagotoviti višji življenjski standard, kot je določen za prosilce v tej direktivi«.[3] Večina držav članic EMN prosilcem omogoča dostop do splošnih javnih storitev, ki so na voljo njihovim državljanom ali prebivalcem, ali pa te storitve zagotavlja prek sprejemnih centrov, ne glede na njihove bivalne razmere. Na Poljskem so razvili posebne mehanizme za zagotavljanje storitev prosilcem, ki živijo zunaj sprejemnih centrov.

V zadevi C-79/13 je Sodišče Evropske unije (SEU) odločilo,[4] da mora biti, če se država članica odloči za zagotavljanje materialnih pogojev za sprejem v obliki finančne pomoči ali kuponov, ta pomoč zadostna, da prosilcem omogoči pridobitev nastanitve. Vendar pa se prosilci tudi v primeru zadostne pomoči lahko spoprijemajo z drugimi težavami pri dostopu do stanovanja, kot so upravne ovire ali nepripravljenost lastnikov, da jim oddajo stanovanje v najem.

V številnih državah članicah in opazovalkah EMN nastanitev v naravi, kot so nastanitveni centri ali drugi sprejemni objekti, pogosto ne zagotavlja le strehe nad glavo, temveč se uporablja tudi kot mehanizem za zagotavljanje drugih pogojev za sprejem in izvajanje skupnega evropskega azilnega sistema (CEAS).

1 Opomba za bralca: V razdelku s ključnimi poudarki/povzetkom so povzete glavne informacije, predstavljene v informatorju ali študiji. Zaradi lažjega branja ključni poudarki ne vsebujejo opomb pod črto. Upoštevajte, da so države članice in države opazovalke EMN, na katere se nanašajo ključni poudarki ali povzetek, navedene v ustreznih razdelkih tega dokumenta.

2 Direktiva 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (prenovitev), dostop 28. novembra 2025.

3 Peti odstavek 17. člena prenovljene direktive o pogojih sprejema iz leta 2013.

4 Sodba sodišča (četrti senat) z dne 27. februarja 2014, dostop 28. novembra 2025.

Kadar nastanitev ni zagotovljena v naravi, morajo države članice EU poiskati alternativne načine za izpolnitev obveznosti v skladu s prenovljeno Direktivo o pogojih za sprejem iz leta 2013. Ta težava se lahko pojavi tudi, kadar se stanovanje zagotovi v naravi prek decentraliziranih ureditev, kot so zasebne hiše, stanovanja, hoteli ali drugi prostori, prilagojeni prosilcem za nastanitev.

Pakt o migracijah in azilu (Pakt)[5] ponuja okvir za izboljšanje upravljanja azilnih postopkov in zmanjšanje sekundarnega gibanja prosilcev, vključno z novim okvirom za organizacijo sprejema prosilcev za mednarodno zaščito.

Direktiva (EU) 2024/1346 (prenovljena Direktiva o pogojih za sprejem 2024)[6] določa standarde za sprejem prosilcev, da bi države članice te standarde uskladile in zagotovile ustrezne življenjske razmere za prosilce za mednarodno zaščito. V njej je določeno, da morajo materialni pogoji za sprejem prosilcem omogočati »ustrezen življenjski standard, ki jim zagotavlja preživetje, varuje njihovo telesno in duševno zdravje ter spoštuje njihove pravice iz Listine«.[7]

Akcijski načrt Evropske komisije za integracijo in vključevanje (2021–2027)[8] poudarja pomen spodbujanja samostojnosti in samozadostnosti prosilcev s pomočjo ukrepov na področju nastanitve, ki zagotavljajo več prožnosti in dostojanstva kot običajna skupinska nastanitev, s ciljem spodbujanja zgodnje integracije in zmanjševanja odvisnosti od državne podpore. To je še posebej pomembno za družine in posameznike, ki bodo verjetno dobili zaščito.

V tem informatorju proučujemo, ali so države članice in države opazovalke EMN v obdobju 2020–2025[9] uporabljale alternative zagotavljanju nastanitve v naravi prosilcem za mednarodno zaščito, pri čemer so spoštovale svoje pravne obveznosti ter podpirale samostojnost prosilcev, obravnavale njihovo ranljivost in spodbujale njihovo vključevanje v družbo. Cilj je opredeliti in izpostaviti inovativne rešitve, ki izpolnjujejo zahteve, določene v prenovljeni Direktivi o pogojih za sprejem iz leta 2013 za države članice EMN, ter podobne rešitve, ki jih je mogoče najti v državah opazovalkah EMN.

V tem dokumentu nastanitev v naravi pomeni fizično nastanitev, ki jo oseba ali gospodinjstvo prejme v okviru državne pomoči. Alternative nastanitvi v naravi so ukrepi za sprejem, ki jih zagotavljajo država ali pooblaščeni organi v obliki finančne pomoči ali kuponov, ki ne vključujejo neposredne zagotovitve fizične nastanitve, vendar kljub temu zagotavljajo ustrezne bivalne in življenjske pogoje prosilcem za mednarodno zaščito v skladu s standardi EU. Informator se osredotoča izključno na ukrepe, namenjene prosilcem za mednarodno zaščito, in ne obravnava pobud, ki se izvajajo posebej za upravičence do začasne zaščite ali preseljene begunce.

To poročilo je bilo pripravljeno na podlagi prispevkov 22 držav članic EMN,[10] Norveške in Srbije, ter dopolnjuje prejšnjo raziskavo EMN o dostopu prosilcev za mednarodno zaščito do samostojne nastanitve.[11]

3 ALTERNATIVE NASTANITVI V NARAVI

Pet držav članic mreže EMN, ki so odgovorile, je poročalo, da so v obdobju poročanja (od januarja 2020 do oktobra 2025) **kot alternativo nastanitvi v naravi** v sprejemnih centrih **uporabljale denarno pomoč**.[12]

Nemčija je navedla, da v nekaterih zveznih deželah v izjemnih primerih uporabljajo denarno pomoč za kritje stroškov nastanitve. Preostale države članice in države opazovalke EMN niso poročale o izvajanju alternative nastanitvi v naravi za prosilce za mednarodno zaščito.

V Avstriji in na Poljskem uporabljajo denarno pomoč kot alternativo nastanitvi v naravi kot stalni del sistema za sprejem. V Avstriji so prosilci za mednarodno zaščito nastanjeni v centraliziranih ustanovah ali pa prejemajo mesečni znesek za pomoč pri financiranju zasebne nastanitve v okviru paketa, ki pokriva njihovo osnovno oskrbo.[13] Na Poljskem lahko prosilci za azil poleg možnosti bivanja v sprejemnih centrih prejmejo denarno nadomestilo za kritje stroškov zasebne nastanitve.

Tri preostale države članice EMN[14] uporabljajo sisteme finančne pomoči kot alternativo nastanitvi v naravi, kadar so njihove sprejemne zmogljivosti pod posebnim pritiskom. V Franciji se, kadar prosilci za azil potrebujejo nastanitev in zaradi omejene zmogljivosti nacionalnega sistema za sprejem nimajo dostopa do brezplačne nastanitve, znesek, namenjen za nastanitev

5 Evropska komisija, Migracije in notranje zadeve, Pakt o migracijah in azilu, maj 2024, dostop 23. januarja 2026.
6 Direktiva (EU) 2024/1346 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (prenovljeno), dostop 23. januarja 2026.
7 Prenovljena direktiva o pogojih sprejema iz leta 2024, drugi odstavek 19. člena.
8 Evropska komisija, Sporočilo o Akcijskem načrtu za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027, dostop 30. maja 2025.
9 Obdobje poročanja, zajeto v tem informatorju, traja od januarja 2020 do oktobra 2025.
10 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, NL, PL, SE, SI, SK.
11 Evropska migracijska mreža, Dostop do samostojne nastanitve v okviru mednarodne zaščite – informator EMN, februar 2024, ogledano 29. oktobra 2025.
12 AT, CY, FR, IE, PL.
13 Po poročanju 165 evrov na mesec za posameznika in 330 evrov za družino.
14 CY, FR, IE.

prosilcev za azil (*Allocation pour demandeurs d'asile, ADA*),[15] poveča za dodatni dnevni znesek, kar prosilcem omogoči, da si nastanitev poiščejo sami.[16] Podobno je Ciper poročal, da po svojih službah za socialno varstvo zagotavlja finančno pomoč za kritje najemnine zasebnih nastanitev in drugih osnovnih potreb, kadar nastanitev v sprejemnih centrih ni na voljo.

Na Irskem so sisteme finančne pomoči kot alternativo nastanitvi v naravi sprva uporabljali, kadar so bile njihove sprejemne zmogljivosti pod še posebej velikim pritiskom. Po akutnem pomanjkanju nastanitvenih zmogljivosti je Služba za nastanitev prosilcev za mednarodno zaščito (IPAS) leta 2023 tistim prosilcem, ki jih ni mogla nastaniti, odobrila višji dodatek za dnevne izdatke.[17,18]

IPAS lahko zagotovi finančno pomoč kot alternativo nastanitvi v naravi le v redkih primerih, kadar posameznika ni več mogoče ustrezno nastaniti v nastanitvenih objektih IPAS.

V Nemčiji uporabljajo finančno pomoč izjemoma v nekaterih zveznih deželah. Zagotavljanje nastanitve je skupna odgovornost zveznih dežel in lokalne uprave. Medtem ko zakon o azilu določa, da morajo prosilci za mednarodno zaščito bivati v sprejemnih centrih,[19] se v skladu z zakonom o nadomestilih za prosilce za azil stroški nastanitve lahko krijejo v denarju ali v naravi.[20]

Na tej podlagi lahko zvezne dežele uporabljajo alternative nastanitvi v naravi za prosilce z določenimi potrebami. Med temi alternativami so neposredno plačilo stanodajalcem, nakazila na plačilne kartice ali izjemoma denarna pomoč.

Okvir 1: Alternative za nastanitev na Švedskem

Do 1. marca 2025 so imeli prosilci za mednarodno zaščito na Švedskem pravico do dnevnega nadomestila ne glede na to, ali so bivali v sprejemnih centrih, ki jih je dodelila Švedska agencija za migracije (SMA), ali so se prostovoljno odločili za bivanje v samostojno urejenem bivališču.

Vendar pa so prosilci, ki so živeli v samostojno urejenem bivališču, imeli pravico do višjega zneska kot tisti, ki so živeli v nastanitvi, ki jo je dodelila SMA, s čimer so jim pomagali pokriti stroške nastanitve.[21]

Po uveljavitvi spremembe Zakona o sprejemu prosilcev za azil in drugih oseb leta 2025 je postala pravica do dnevnega nadomestila jasno povezana s prosilčevim bivanjem v sprejemnem centru.

Od 1. marca 2025 morajo novo prispeli prosilci prebivati v nastanitvi, ki jo dodeli SMA, da so lahko upravičeni do dnevnega nadomestila, od 1. septembra 2025 pa morajo prosilci za mednarodno zaščito prebivati v nastanitvi, ki jo dodeli SMA, da so lahko upravičeni do dnevnega nadomestila. Čeprav se lahko v posebnih primerih odobrijo izjeme od zahteve po nastanitvi (npr. zaradi zdravstvenih razlogov ali če prosilci bivajo pri družinskih članih, ki so rezidenti), prosilci, ki živijo v samostojno urejenem bivališču, na Švedskem niso več upravičeni do dnevnega nadomestila.

3.1 Pogoji za izvajanje alternativ nastanitvi v naravi

Pogoji za alternative nastanitvi v naravi so v posameznih državah različni. V Avstriji so alternative nastanitvi v naravi stalnica v sistemu za sprejem. V Franciji se uporabljajo kot strukturni del sistema za sprejem in tudi kot odziv na omejitve sprejemnih zmogljivosti v obdobjih velikega pritiska. Na Irskem se uporabljajo kot odziv na omejitve sprejemnih zmogljivosti v obdobjih velikega pritiska. Prosilcem ponudijo nastanitev v naravi takoj, ko se sprosti mesto. Na Cipru in Poljskem ponujajo alternative nastanitvi v naravi v vseh treh primerih: v obdobjih povečanega pritiska, kot stalni del sistemov za sprejem in kot del ukrepov za pripravljenost. Podobno lahko tudi zvezne dežele v Nemčiji uporabljajo alternative nastanitvi v naravi v vseh treh primerih.

15 ADA je dnevni dodatek za prosilce za azil, ki so sprejeli ponudbo za sprejem in izpolnjujejo določene pogoje glede starosti in dohodka.

16 ADA, povečana za dodatnih 7,40 evra na dan. Prosilcem za azil se lahko pozneje ponudi nastanitev v okviru nacionalnega sistema za sprejem, v tem primeru pa se povečani znesek ADA preneha izplačevati.

17 Nadomestilo se je dvignilo za 75 evrov na teden.

18 To prakso je pred irskim višjim sodiščem izpodbijala Irska komisija za človekove pravice in enakost (IHREC), nacionalna institucija za človekove pravice in organ za enakost. Višje sodišče je ugotovilo, da država ni izpolnila potreb prosilcev za mednarodno zaščito, saj jim ni zagotovila nastanitve niti sredstev za dostop do nastanitve, s čimer je kršila njihovo pravico do človeškega dostojanstva, zagotovljeno v 1. členu Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (Listina).
Država se je pozneje pritožila, pritožbeno sodišče pa je odločilo, da ni zadostnih dokazov za to, da je bilo telesno in duševno zdravje prosilcev ogroženo ali da so bili deležni ponižanja, nezdružljivega s človeškim dostojanstvom. Potem ko je IHREC vložila zahtevo za dovoljenje za pritožbo zoper odločbo pritožbenega sodišča pred vrhovnim sodiščem, je vrhovno sodišče novembra 2025 odločilo, da bo pritožbo obravnavalo.
Agencija Evropske unije za azil (EUAA), ‚Case Law: Irish Human Rights and Equality Commission v Minister for Children, Equality, Disability, Integration and Youth & Ors', dostop 28. novembra 2025; Irish Human Rights and Equality Commission (IHREC), 'Supreme Court grants Commission leave to appeal in unaccommodated international protection applicants case', 7. novembra 2025, dostop 8. januarja 2026.

19 Zakon o azilu, 47. člen.

20 Zakon o prejemkih prosilcev za azil, drugi odstavek 3. člena.

21 Zneski dodatkov za dnevne izdatke so bili določeni z uveljavitvijo zakona o sprejemu prosilcev za azil leta 1994 in od takrat niso bili prilagojeni. Samski odrasli v samostojno urejenem bivališču bi bil upravičen do dodatka za dnevne izdatke v višini 71 SEK, medtem ko bi bil samski odrasli, ki prebiva v nastanitvi, ki jo je dodelila državna agencija za migracije, upravičen do dodatka za dnevne izdatke v višini 24 SEK.

Preglednica 1: Pogoji za izvajanje alternativ nastanitvi v naravi

Država članica EMN	Stalni del sistema sprejema	Uporaba v obdobjih velikega pritiska na sprejemne centre	Ukrep pripravljenosti
Avstrija	✓		
Ciper	✓	✓	✓
Francija	✓	✓	
Nemčija (le nekatere zvezne dežele)	✓	✓	✓
Irska		✓	
Poljska	✓	✓	✓

3.2 Določitev višine finančnega dodatka za stanovanje

Države članice EMN,[22] ki zagotavljajo finančno pomoč kot alternativo nastanitvi v naravi, pri določanju višine podpore uporabljajo dva različna načina: nacionalne sisteme s fiksno stopnjo in lokalno določene stopnje.

V štirih državah članicah EMN[23] se finančna pomoč za kritje stroškov nastanitve izračuna po sistemu fiksnih stopenj, ki so običajno določene z ministrskim sklepom ali uredbo. Na Cipru socialne službe določijo znesek na podlagi nacionalnega življenjskega standarda, pri čemer med regijami ni razlik. V Franciji se začetni znesek ADA razlikuje glede na velikost družine, dodatni znesek za nastanitev pa ostaja nespremenjen ne glede na velikost družine ali kraj bivanja.[24] Na Irskem zagotavljajo standardno tedensko plačilo prosilcem, ki jim ni na voljo nastanitev v naravi. Ta znesek naj bi bil po poročanju skladen z zneski, ki jih druge evropske države izplačujejo prosilcem za mednarodno zaščito, ki ne bivajo v nastanitvah, ki jih financira država.[25] Na Poljskem je višina finančne podpore določena z ministrskim predpisom, ki določa fiksne stopnje glede na velikost gospodinjstva.

Nasprotno pa v Avstriji uporabljajo lokalno določene stopnje. Najvišje stopnje[26] so določene na ravni države, a imajo zvezne dežele diskrecijsko pravico, da znesek prilagodijo glede na potrebe posameznikov. Vendar pa se lahko zvezne dežele z zvezno vlado dogovorijo le za znesek do višine najvišjega določenega zneska.

V tistih nemških zveznih deželah, ki v izjemnih primerih uporabljajo alternative nastanitvi v naravi, višino denarne pomoči določa lokalni organ za dodeljevanje socialnih prejemkov, ne pa zvezna dežela. Sistem pavšalnih zneskov se ne uporablja; namesto tega ta organ višino pomoči določi za vsak primer posebej, odvisno od ustreznosti stanovanjskega prostora, ki je na voljo prosilcu in ga ta uporablja.

Preglednica 2: Določitev finančnega nadomestila

Država članica EMN	Sistem fiksnih stopenj	Lokalno določena stopnja
Avstrija		✓ (najvišje stopnje določena na ravni države)
Ciper	✓	
Francija	✓	
Nemčija (le nekatere zvezne dežele)		✓
Irska	✓	
Poljska	✓ (odvisno od velikosti gospodinjstva)	

22 AT, CY, FR, IE, PL.
23 CY, FR, IE, PL.
24 ADA, povečana za pavšalni znesek 7,40 evra na dan.
25 Department of Children, Equality, Disability, Integration and Youth, 'Response to parliamentary question 2672/24', 2024, dostop 25. oktobra 2025.
26 Najvišji mesečni znesek je 165 evrov za posameznika in 330 evrov za družino.

4 MERILA UPRAVIČENOSTI DO ALTERNATIV NASTANITVI V NARAVI

Upravičenost do alternativ nastanitvi v naravi se na splošno določa na podlagi kombinacije upravnih zahtev in ocen ranljivosti, lahko pa je povezana tudi z omejitvami sprejemnih zmogljivosti.

Tri države članice EMN[27] imajo posebna merila za upravičenost do alternativ nastanitvi v naravi. V Avstriji posamezne odločitve sprejemajo na ravni zveznih dežel. Praviloma morajo prosilci predložiti dokazila o potrebi po finančni podpori za kritje stroškov nastanitve (npr. najemno pogodbo).

Okvir 2: Merila upravičenosti do alternativ nastanitvi v naravi v Franciji

V Franciji morajo vsi prosilci za mednarodno zaščito, da bi bili upravičeni do ADA, imeti veljavno potrdilo o vložitvi prošnje za azil, razpolagati s sredstvi, ki so nižja od zakonsko določene meje (*revenu actif de solidarité, RSA*), sprejeti ponudbo materialnih pogojev sprejema, ki jo je pripravil Francoski urad za priseljevanje in integracijo (*Office français pour l'immigration et l'intégration, OFII*) in razporeditev v regijo bivanja, ki jo določi OFII v okviru Nacionalnega programa za sprejem prosilcev za azil in beguncev (***Schéma National d'Accueil des Demandeurs d'Asile et des Réfugiés, SNADAR***). Ker se nastanitev v naravi prednostno zagotavlja osebam, ki so opredeljene kot ranljive, OFII ob registraciji prošnje za mednarodno zaščito opravi razgovor za oceno ranljivosti, da presodi, ali je primerna drugačna oblika nastanitve ter ali ima prosilec posebne potrebe glede sprejema.

Za upravičenost do povečanega zneska ADA, vključno z dnevnim zneskom, ki se dodeli kot nadomestilo za nastanitev v naravi, mora prosilec za mednarodno zaščito izpolnjevati vse pogoje za upravičenost, izkazati potrebo po nastanitvi ter ne sme imeti dostopa do brezplačne nastanitve v okviru nacionalnega sistema sprejema ali do katere koli druge nastanitve, ki mu je zagotovljena brezplačno. Prosilci lahko potrebo po nastanitvi izrazijo sami ob registraciji prošnje za mednarodno zaščito, pri čemer jim OFII ponudi nastanitev v naravi ali kot alternativo povečan znesek ADA.

Na Poljskem so pogoji za pridobitev denarne pomoči za bivanje zunaj sprejemnih centrov opredeljeni v zakonodaji in vključujejo več primerov: organizacijske potrebe, varnostni razlogi (zlasti za samske ženske), razlogi javnega reda, ohranjanje družine ter priprava na samostojno življenje po zaključku azilnega postopka.

Ta merila oceni vodja urada za tujce, ki nato odobri ali zavrne dodelitev finančne podpore.

Na Cipru je upravičenost do alternativ nastanitvi v naravi povezana izključno z nedostopnostjo nastanitve v naravi, saj se finančna pomoč zagotavlja predvsem v primerih, ko zmogljivosti sprejemnih centrov niso zadostne.

Na Irskem so alternative nastanitvi v naravi na voljo prosilcem, ki jih zaradi omejenih zmogljivosti začasno ni mogoče nastaniti v sprejemnih centrih. Na Irskem pri dodeljevanju nastanitve v okviru programa IPAS dajejo prednost družinam, parom in samskim ženskam. Zato so samski odrasli moški glavna skupina, ki ji je na voljo alternativa nastanitvi v naravi v obliki finančne pomoči. Z oceno ranljivosti določijo prednostni red za člane te kohorte pri morebitnih prostih nastanitvenih mestih v okviru programa IPAS (npr. osebe z nujnimi zdravstvenimi potrebami).

Preglednica 3: Merila za upravičenost

Država članica EMN	Merila za upravičenost
Avstrija	■ Potreba tujca po pomoči in zaščiti ■ Na splošno se šteje za ustrezno, če prosilec predloži dokazilo o potrebi po podpori (zlasti najemno pogodbo).
Ciper	■ Brez posebnih meril. Upravičenost je povezana zgolj z nedostopnostjo nastanitve v naravi v sprejemnih centrih.
Francija	■ Sprejetje pogojev za sprejem, ki jih ponuja OFII. ■ Izrecna potreba po nastanitvi in brez dostopa do brezplačne nastanitve.
Nemčija (le nekatere zvezne dežele)	■ Presoja potreb posameznika.
Irska	■ Nedostopnost nastanitve v naravi v sprejemnih centrih. ■ Primernost za program v skladu z oceno ranljivosti.
Poljska	■ Med merila spadajo organizacijske potrebe, varnostni razlogi, razlogi javnega reda, ohranjanje družine ter priprava na samostojno življenje po zaključku azilnega postopka.

27 AT, FR, PL.

5 ZAGOTAVLJANJE OBVEZNEGA IZVAJANJA STORITEV

Zagotavljanje osnovnih storitev, kot so pravna podpora, psihološka pomoč in zdravstvena oskrba, ostaja osrednji del okvira za sprejem v vseh državah, ki izvajajo alternative nastanitvi v naravi. Kljub razlikam v modelih izvajanja se pojavljajo nekatere skupne značilnosti v zvezi s tem, kako se te storitve zagotavljajo prosilcem, ki prebivajo zunaj sprejemnih centrov.

Štiri države članice EMN[28] prosilcem omogočajo dostop do splošnih javnih storitev, ki so na voljo njihovim državljanom ali prebivalcem, ali pa te storitve zagotavljajo prek sprejemnih centrov ne glede na to, kje so nastanjeni. V Franciji in na Irskem imata sisteme podpore, ki zagotavljajo kontinuiteto ne glede na vrsto nastanitve. V Franciji prosilcem, ki niso nastanjeni v sprejemnih centrih, pomagajo v okviru programa Struktura za prvi sprejem prosilcev za azil (*Structure de premier accueil des demandeurs d'asile*, SPADA), ki zagotavlja upravno in socialno pomoč, vključno z nasveti glede pravne pomoči in dostopa do socialnih pravic (vključno z zdravstveno oskrbo). Po treh mesecih neprekinjenega bivanja v Franciji[29] vsi prosilci, ne glede na to, kje bivajo, postanejo upravičeni do splošnega zdravstvenega varstva (*Protection Universelle Maladie*, PUMa). Da bi imeli dostop do te zaščite, morajo vlogo oddati prek lokalne primarne zdravstvene zavarovalnice (*Caisse Primaire d'Assurance Maladie*, CPAM). Prosilci, ki ne bivajo v sprejemnih centrih, prejmejo pomoč SPADA za oddajo te vloge. Vendar pa imajo prosilci, ki ne bivajo v sprejemnih centrih, že pred vključitvijo v sistem PUMa dostop do nujne zdravstvene oskrbe prek dostopnih točk v bolnišnicah.

To vključuje zdravljenje v primeru kakršnega koli tveganja za življenje, resnega poslabšanja zdravstvenega stanja ter nosečnosti ali poporodne oskrbe.

Na Irskem z oceno ranljivosti zagotavljajo, da prosilci z resnimi zdravstvenimi težavami prejmejo nastanitev v naravi. Ne glede na to, kje so nastanjeni, vsi prosilci prejmejo informativne brošure in pojasnilo v živo, kako dostopati do zdravstvenih in nujnih storitev, ter kontaktne podatke za pravno pomoč. Na Irskem se opirajo predvsem na storitve, ki so na voljo vsem državljanom in prebivalcem, medtem ko nevladne organizacije (NVO) upravljajo mrežo klinik in podpornih storitev za prosilce.

V Avstriji se pri delovanju osredotočajo na samostojno življenje prosilcev, ki živijo zunaj sprejemnih centrov, pri čemer jim zagotavljajo enake splošne pravice kot prosilcem, deležnim nastanitve v naravi. Ker sistem poudarja samozadostnost, se od posameznikov v zasebnih nastanitvah pričakuje, da si zdravstveno oskrbo in druge nujne storitve uredijo in jih uporabljajo samostojno. Če prosilci potrebujejo dodatno podporo, lahko zanjo zaprosijo ustrezni sprejemni organ.

Na Poljskem so razvili posebne mehanizme za zagotavljanje storitev prosilcem, ki živijo zunaj sprejemnih centrov. Zdravstvene in psihološke storitve za prosilce za mednarodno zaščito zagotavlja pooblaščeni izvajalec zdravstvenih storitev na podlagi pogodbe z uradom za tujce. Prosilci, ki prebivajo zunaj sprejemnih centrov, imajo dostop do teh storitev prek posebnih ustanov, ki sodelujejo z njihovim izvajalcem zdravstvenih storitev, pri čemer je na voljo telefonska linija za naročanje na preglede in izdajo receptov.

Preglednica 4: Zagotavljanje obveznega izvajanja storitev

Država članica EMN	Izvajanje storitev
Avstrija	Enake splošne pravice kot pri prosilcih, deležnih nastanitve v naravi, a si prosilci zdravstveno oskrbo in druge nujne storitve urejajo in jih uporabljajo samostojno.
Ciper	Dostop do javnih zdravstvenih storitev za vse državljane in prebivalce. Pravna pomoč, ki jo nudijo NVO.
Francija	V sprejemnih centrih se izvajajo iste storitve ne glede na nastanitev.
Nemčija (le nekatere zvezne dežele)	Dostop do javnih zdravstvenih storitev za vse državljane in prebivalce. Druge podporne storitve se izvajajo enako ne glede na nastanitev.
Irska	Dostop do javnih storitev za vse državljane in prebivalce.
Poljska	Posebni mehanizmi za zagotavljanje storitev prosilcem, ki živijo zunaj sprejemnih centrov.

28 AT, DE, FR, IE.
29 Trimesečna upravičenost do PUMa ne velja za mladoletnike, ki so upravičeni takoj.

Okvir 3: Posebni ukrepi za prosilce s posebnimi potrebami glede sprejema kot alternativa programom nastanitve v naravi

V šestih državah članicah EMN,[30] kjer izvajajo alternative sistemom nastanitve v naravi, imajo natančno določene ukrepe za podporo prosilcem s posebnimi potrebami glede sprejema, vključno z mladoletniki brez spremstva, starši samohranilci, invalidi in osebe z ranljivostmi. Med te podporne ukrepe spadajo zagotavljanje nastanitve v naravi v sprejemnih centrih ali namenskih nastanitvenih zmogljivostih. V Franciji je del nastanitvenih zmogljivosti namenjen ranljivim prosilcem za mednarodno zaščito, pri čemer so za zagotavljanje večje varnosti in dodatne podpore na voljo dodatna sredstva. Na voljo so namenske nastanitvene zmogljivosti za ženske, ki so žrtve nasilja in/ali trgovine z ljudmi, ter njihove otroke, pa tudi nastanitveni centri, ki so prijazni do oseb LGBT+.

V nekaterih nastanitvenih zmogljivostih ponujajo tudi prilagojene enote za osebe z omejeno mobilnostjo.

Na Poljskem lahko prosilci z določenimi posebnimi potrebami glede sprejema ostanejo upravičeni do programov, ki predstavljajo alternativo nastanitvi v naravi, in so zato upravičeni do posebnih storitev. Vodja Urada za tujce odloči, ali je prosilec upravičen do posebne podpore, ki lahko vključuje prilagojeno prehrano ali dostop do specializirane oskrbe.

V nemških zveznih deželah, ki uporabljajo alternative zagotavljanju nastanitve v naravi, pristojni lokalni organ za dodeljevanje socialnih prejemkov oceni individualne potrebe in v skladu z Zakonom o dajatvah za prosilce za azil odloči o potrebnih ukrepih podpore.

6 SISTEMI, KI SE UPORABLJAJO ZA SPREMLJANJE PROSILCEV PRI ALTERNATIVAH NASTANITVI V NARAVI

V šestih državah članicah EMN,[31] ki so uvedle alternative nastanitvi v naravi, uporabljajo različne načine spremljanja prosilcev, ki prebivajo zunaj sprejemnih centrov. V Avstriji, Franciji in na Poljskem imajo mehanizme za spremljanje prosilcev za mednarodno zaščito, ki bivajo v alternativah nastanitvi v naravi. Čeprav ti mehanizmi niso nujno namenjeni izključno prosilcem v zasebnih nastanitvah, lahko zagotavljajo nadzor in preverjanje, ali prosilec še vedno potrebuje finančno pomoč za nastanitev. Na Cipru in Irskem temeljijo na obveznosti prosilcev, da skrbijo za redno posodabljanje svojih podatkov, medtem ko lokalne oblasti v Nemčiji spremljajo prosilce.

V Avstriji vzdržujejo sistem podatkovne mreže za upravljanje vseh prosilcev, ki potrebujejo pomoč in zaščito, pri čemer se morajo prosilci redno udeleževati sestankov z organi (običajno vsak mesec ali na dva meseca). Ta preverjanja se izvajajo poleg preverjanj potrebe po pomoči. V Franciji uporabljajo avtomatizirani nacionalni sistem za sprejem (*DN@-NG*), ki evidentira osebne podatke in spremlja vse prejemnike ADA, vključno s tistimi, ki niso nastanjeni v sprejemnih centrih. Na Poljskem od prosilcev, ki prejemajo finančno pomoč zunaj sprejemnih centrov, zahtevajo, da navedejo trenutni naslov, in izvajajo redne preglede.

Med drugim preverjajo prejemanje nadomestil in izvajajo obiske na domu za potrditev nadaljnje upravičenosti in prisotnosti.

Na Cipru nimajo nadzornega mehanizma za spremljanje prosilcev, ki so se odločili za alternative nastanitvi v naravi. V skladu z zakonom o beguncih se opirajo na obveznost prosilcev, da nov naslov vsakokrat prijavijo pri okrajni policiji za priseljevanje.

V nekaterih zveznih deželah v Nemčiji imajo lokalne oblasti, ki odobrijo alternative nastanitvi v naravi za prosilce za mednarodno zaščito, dolžnost spremljati te prosilce in z njimi povezane prejemke. Ta sistem je podoben nemškemu sistemu spremljanja programov socialne pomoči, v okviru katerega morajo prejemniki dokazati, da še vedno potrebujejo podporo, prejemki pa se prilagajajo spremembam njihovega položaja.

30 AT, CY, DE, IE, FR, PL.
31 AT, CY, DE, FR, IE, PL.

Preglednica 5: Sistemi spremljanja prosilcev v okviru programov, ki predstavljajo alternativo

Država članica EMN	Uveljavljeni mehanizmi spremljanja	Zanašanje na poročanje samih prosilcev	Drugo
Avstrija	✓		
Ciper		✓	
Francija	✓		
Nemčija (le nekatere zvezne dežele)			✓ Lokalni organi
Irska	✓	✓	
Poljska	✓		

OBJAVLJENO

MAJ 2026

PREDLAGANO NAVAJANJE

Evropska migracijska mreža (EMN), »Alternative nastanitvi v naravi za prosilce za mednarodno zaščito«

VEČ O TEM

Spletna stran EMN: **http://ec.europa.eu/emn**
EMN LinkedIn: **https://www.linkedin.com/company/european-migration-network**
EMN X account: **https://x.com/emnmigration**
EMN YouTube: **https://www.youtube.com/@EMNMigration**

NACIONALNE KONTAKTNE TOČKE EMN

Avstrija: **www.emn.at/en/**
Belgija: **www.emnbelgium.be/**
Bolgarija: **www.emn-bg.com/**
Hrvaška: **emn.gov.hr/**
Ciper: **www.moi.gov.cy/moi/crmd/emnncpc.nsf/home/home?opendocument/**
Češka republika: **www.emncz.eu/**
Estonija: **www.emn.ee/**
Finska: **emn.fi/en/**
Francija: **www.immigration.interieur.gouv.fr/Europe-et-In-ternational/Le-reseau-europeen-des-migrations-REM3/ Le-reseau-europeen-des-migrations-REM2**
Nemčija: **www.bamf.de/EN/Themen/EMN/emn-node.html**
Grčija: **https://migration.gov.gr/emn/**
Madžarska: **www.emnhungary.hu/en**
Irska: **www.emn.ie/**
Italija: **www.emnitalyncp.it/**
Latvija: **www.emn.lv**
Litva: **www.emn.lt/**
Luksemburg: **emnluxembourg.uni.lu/**
Malta: **emn.gov.mt/**
Nizozemska: **www.emnnetherlands.nl/**
Norveška: **www.udi.no/en/statistics-and-analysis/european-migration-network---norway#**
Poljska: **www.gov.pl/web/european-migration-network**
Portugalska: **rem.sef.pt/en/**
Romunija: **www.mai.gov.ro/**
Slovaška: **www.emn.sk/en**
Slovenija: **emnslovenia.si**
Španija: **www.emnspain.gob.es/en/home**
Švedska: **www.emnsweden.se/**
Gruzija: **migration.commission.ge/**
Moldavija: **bma.gov.md/en**
Ukrajina: **dmsu.gov.ua/en-home.html**
Črna gora: **www.gov.me/mup**
Armenija: **migration.am/?lang=en**
Srbija: **kirs.gov.rs/eng**
Republika Severna Makedonija: **https://mvr.gov.mk/**
Albanija

Prevod, lekturo in tisk je zagotovila nacionalna kontaktna točka Slovenije v EMN.